ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 8ης Μαρτίου 2001 *

Στην υπόθεση C-266/99,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον M. Nolin, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την K. Rispal-Bellanger και τον D. Colas, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείπουσα να θεσπίσει τις αναγκαίες διατάξεις ώστε η ποιότητα των προοριζομένων για την

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων να είναι σύμφωνη προς τις τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας 75/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί της απαιτουμένης ποιότητος των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα κράτη μέλη (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 80), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της ως άνω οδηγίας και, ειδικότερα, του άρθρου 4 αυτής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann, πρόεδρο τμήματος, Β. Σκουρή, J.-P. Puissochet, R. Schintgen και την F. Macken (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Stix-Hackl,
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 26ης Οκτωβρίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Ιουλίου 1999, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, προσφυγή με την οποία ζητείται να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείπουσα να θεσπίσει τις αναγκαίες διατάξεις ώστε η ποιότητα των προοριζομένων για την παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων να είναι σύμφωνη προς τις τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας 75/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί της απαιτουμένης ποιότητος των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα κράτη μέλη (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 80, στο εξής: οδηγία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της ως άνω οδηγίας και, ειδικότερα, του άρθρου 4 αυτής.

2 Σύμφωνα με το άρθρο 1, σκοπός της οδηγίας είναι ο καθορισμός των απαιτήσεων τις οποίες πρέπει να ικανοποιεί η ποιότητα των γλυκών υδάτων επιφανείας που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ποσίμου ύδατος κατόπιν εφαρμογής καταλλήλου επεξεργασίας.

3 Το άρθρο 2 της οδηγίας υποδιαιρεί τα ύδατα επιφανείας σε τρείς ομάδες οριακών τιμών, τις Α1, Α2 και Α3, οι οποίες αντιστοιχούν στις διάφορες μεθόδους επεξεργασίας που καθιστούν δυνατή τη μετατροπή των επιφανειακών υδάτων σε πόσιμα ύδατα κατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Τα χαρακτηριστικά αυτών των μεθόδων καθορίζονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας.

4 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη καθορίζουν για όλα τα σημεία δειγματοληψίας ή για κάθε σημείο δειγματοληψίας τις εφαρμοστέες τιμές στα ύδατα επιφανείας ως προς τις παραμέτρους που προσδιορίζονται στο παράρτημα ΙΙ.

[...]

2. Οι τιμές που ορίζονται βάσει της παραγράφου 1 δεν δύνανται να είναι λιγότερο αυστηρές από εκείνες που καθορίζονται στις στήλες Ι του παραρτήματος ΙΙ.»

5 Ως προς την παράμετρο που αφορά την περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα, η ανώτατη επιτρεπόμενη υποχρεωτική τιμή που καθορίζεται στη στήλη Ι του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας είναι 50 mg ανά λίτρο και για τις τρεις κατηγορίες Α1, Α2 και Α3.

6 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας και του παραρτήματος ΙΙ, τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να τηρήσουν την ενδεικτική τιμή των 25 mg ανά λίτρο, όσον αφορά την περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα.

7 Κατά το άρθρο 4 της οδηγίας:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε τα ύδατα επιφανείας να ανταποκρίνονται προς τις τιμές που ορίζονται βάσει του άρθρου 3. Εκ του λόγου τούτου, κάθε κράτος μέλος εφαρμόζει χωρίς διάκριση την παρούσα οδηγία για τα εθνικά ύδατα και γι' αυτά που διασχίζουν τα σύνορά του.

2. Στα πλαίσια των στόχων της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν τη συνεχή βελτίωση του περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό καθορίζουν συστηματικό πρόγραμμα δράσεως που περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα για τη βελτίωση των υδάτων επιφανείας και ιδίως των υδάτων της κατηγορίας Α3. Προς τον σκοπό αυτό πρέπει να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές βελτιώσεις στο πλαίσιο εθνικών προγραμμάτων κατά τα δέκα προσεχή έτη.

Για τον καθορισμό του προβλεπομένου στο πρώτο εδάφιο χρονοδιαγράμματος πρέπει να ληφθεί υπόψη αφενός η αναγκαιότητα βελτιώσεως της ποιότητος του περιβάλλοντος και ιδίως των υδάτων και αφετέρου οι οικονομικοί και τεχνικοί περιορισμοί που υπάρχουν ή δύνανται να προκύψουν στις διάφορες περιοχές της Κοινότητος.

Η Επιτροπή θα εξετάσει λεπτομερώς τα σχέδια δράσεως τα οποία προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο, συμπεριλαμβανομένων των χρονοδιαγραμμάτων και θα υποβάλει, αν είναι αναγκαίο, κατάλληλες προτάσεις στο Συμβούλιο.

3. Τα ύδατα επιφανείας τα οποία έχουν φυσικά, χημικά και μικροβιολογικά χαρακτηριστικά κατώτερα των υποχρεωτικών περιοριστικών τιμών που αντιστοιχούν στη μέθοδο επεξεργασίας Α3 δεν δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ποσίμου ύδατος. Εν τούτοις ύδωρ τέτοιας κατώτερης ποιότητος δύναται να χρησιμοποιηθεί κατ' εξαίρεση, αν υποστεί την κατάλληλη επεξεργασία, συμπεριλαμβανομένης της αναμίξεως, ώστε να ανακτήσει ποιοτικά χαρακτηριστικά ύδατος σύμφωνα με τα πρότυπα της ποιότητος του ποσίμου ύδατος. Η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται για τους λόγους της εξαιρέσεως αυτής, βάσει σχεδίου διαχειρίσεως υδατίνων πόρων εντός της ενδιαφερομένης περιοχής, το ταχύτερο δυνατό σε περίπτωση υφισταμένων εγκαταστάσεων, και εκ των προτέρων σε περιπτώσεις νέων εγκαταστάσεων. Η Επιτροπή θα εξετάσει λεπτομερώς τους λόγους αυτούς και όπου είναι απαραίτητο θα υποβάλει στο Συμβούλιο κατάλληλες προτάσεις.»

8 Το άρθρο 10 της οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ, εντός προθεσμίας δύο ετών από της κοινοποιήσεως της οδηγίας, τις αναγκαίες νομοθετικές,

κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν προς αυτή. Η κοινοποίηση της οδηγίας στη Γαλλική Δημοκρατία έγινε στις 18 Ιουνίου 1975.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

9 Κατόπιν σειράς καταγγελιών ως προς την περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα των προοριζομένων για την παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων στη Βρετάνη, η Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Κυβέρνηση, την 1η Απριλίου 1992, αίτηση παροχής πληροφοριών, στην οποία η Γαλλική Δημοκρατία απάντησε στις 11 Μαΐου 1993.

10 Κρίνοντας ότι η απάντηση αυτή δεν ήταν ικανοποιητική, η Επιτροπή απέστειλε στις 30 Νοεμβρίου 1993 έγγραφο οχλήσεως προς τη Γαλλική Δημοκρατία. Η Επιτροπή υπογράμμισε στο έγγραφο αυτό ότι κατά την άποψή της η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία και, ειδικότερα, από το άρθρο 4 αυτής.

11 Με επιστολές της 1ης Φεβρουαρίου 1994, της 28ης Νοεμβρίου 1994 και της 1ης Μαρτίου 1995, οι γαλλικές αρχές απάντησαν στο έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής.

12 Στις 28 Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη όπου επαναλάμβανε τις αιτιάσεις που είχε διατυπώσει στο έγγραφο οχλήσεως. Η προθεσμία συμμορφώσεως προς την οδηγία καθορίστηκε από την Επιτροπή σε δύο μήνες από της κοινοποιήσεως της αιτιολογημένης γνώμης.

13 Οι γαλλικές αρχές απάντησαν με επιστολές της 2ας Ιανουαρίου 1998 και της 18ης Ιουνίου 1998 στην αιτιολογημένη γνώμη.

14 Θεωρώντας ότι η απάντηση αυτή δεν είναι πειστική, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της ουσίας

15 Η Επιτροπή διατυπώνει τρεις αιτιάσεις κατά της Γαλλικής Δημοκρατίας.

16 Στο πλαίσιο της πρώτης αιτιάσεως η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, επιτρέπουσα την υπέρβαση των ανωτάτων τιμών περιεκτικότητας σε νιτρικά άλατα του ύδατος που προορίζεται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στη Βρετάνη, παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας.

17 Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 και το παράρτημα ΙΙ αυτής, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά τη λήξη της προθεσμίας που έχει ταχθεί για τη μεταφορά της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, να διασφαλίσουν για το σύνολο των επιφανειακών υδάτων που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος περιεκτικότητες σε νιτρικά άλατα μικρότερες από την τιμή των 50 mg ανά λίτρο.

18 Όπως συνάγεται από τη δικογραφία, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, η περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα ορισμένων λεκανών της Βρετάνης δεν ήταν σύμφωνη προς τις επιταγές της οδηγίας, όπως δέχθηκε και η ίδια η Γαλλική Δημοκρατία.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ως βάσιμη η πρώτη αιτίαση της Επιτροπής.

20 Με τη δεύτερη αιτίασή της η Επιτροπή προσάπτει στη Γαλλική Δημοκρατία παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας.

21 Αφενός, η Επιτροπή μέμφεται τις γαλλικές αρχές για το ότι το συστηματικό πρόγραμμα, που προβλέπεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, δεν ανταποκρίνεται στην πράξη στον σκοπό της βελτιώσεως του περιβάλλοντος. Ισχυρίζεται ότι η διάταξη αυτή επιβάλλει κυρίως στα κράτη μέλη υποχρέωση αποτελέσματος, δηλαδή την επίτευξη διαρκούς βελτιώσεως του περιβάλλοντος. Η Επιτροπή φρονεί ότι τα ληφθέντα προς τούτο μέτρα εκ μέρους των γαλλικών αρχών στη Βρετάνη ελήφθησαν καθυστερημένα, αμφισβητεί δε την αποτελεσματικότητά τους. Υποστηρίζει ότι τα μέτρα αυτά είναι πολύ γενικά και πολύ μεμονωμένα ώστε να έχουν αποτέλεσμα αναφορικά με τη μόλυνση των υδάτων.

22 Αφετέρου, η Επιτροπή δεν δέχεται τον ισχυρισμό της Γαλλικής Κυβερνήσεως κατά τον οποίο τα μέτρα που αυτή έλαβε ανταποκρίνονται, εν πάση περιπτώσει, στη σχετική με τα χρησιμοποιούμενα μέσα υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας. Υποστηρίζει ότι τα μέτρα αυτά δεν ίσχυσαν ακόμα στη Βρετάνη ή ότι εφαρμόζονται μόνο σε τμήμα αυτής της περιφέρειας. Συνεπώς, τα ληφθέντα μέτρα δεν συνιστούν σφαιρική και συνεπή προσέγγιση έχουσα τον χαρακτήρα συγκεκριμένου προγραμματισμού μειώσεως της μολύνσεως, όπως απαιτεί το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας.

23 Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει, όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση μιας υποχρεώσεως αποτελέσματος, ότι οι υποχρεώσεις διαρκούς και ουσιαστικής βελτιώσεως του περιβάλλοντος που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, καθώς και η ενδεικτική τιμή των 25 mg ανά λίτρο που ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, και στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας δεν έχουν επαρκώς απόλυτο χαρακτήρα ώστε να συνιστούν υποχρεώσεις αποτελέσματος. Υποστηρίζει ότι η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής, καθόσον συνεπάγεται ότι τα προγράμματα συστηματικής δράσεως πρέπει να καταλήξουν σε ένα αποτέλεσμα, δεν έχει αυτοτελές περιεχόμενο σε σχέση με την πρώτη αιτίαση, η οποία αφορούσε το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας. Η Γαλλική Κυβέρνηση δέχεται σχετικώς ότι η κατά-

σταση που διαπιστώθηκε από ορισμένες δειγματοληψίες στη Βρετάνη δεν είναι σύμφωνη προς την οδηγία.

24 Όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση της σχετικής με τα χρησιμοποιούμενα μέσα υποχρεώσεως που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι τα αποβλέποντα στη βελτίωση των υδάτων στη Βρετάνη μέτρα, τα οποία έλαβε και κοινοποίησε στην Επιτροπή, συνιστούν «συστηματικό πρόγραμμα δράσεως που περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα», κατά την έννοια αυτής της διατάξεως.

25 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της δευτέρας αιτιάσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, να εξασφαλίσουν πραγματικές μειώσεις της περιεκτικότητας σε επιβλαβή προϊόντα, περιλαμβανομένων των νιτρικών αλάτων, προς βελτίωση της ποιότητας των προοριζομένων για την παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων. Τα κράτη μέλη οφείλουν να χρησιμοποιήσουν προς τούτο τα κατάλληλα μέσα.

26 Καίτοι αληθεύει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας δεν περιέχει σαφή ποιοτικό και ποσοτικό προσδιορισμό αυτών των βελτιώσεων, εντούτοις είναι σαφές ότι η διάταξη αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν, εντός της δεκαετούς προθεσμίας που προβλέπει, ποσοτικές τιμές κατώτερες από τις οριακές τιμές που υποχρεούνται να εξασφαλίσουν μέχρι της εκπνοής της διετούς προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας για τη μεταφορά της στην εθνική έννομη τάξη.

27 Συνεπώς, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά τη διάρκεια της δεκαετούς περιόδου που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, να εξασφαλίσουν περιεκτικότητες σε νιτρικά άλατα μικρότερες, εν πάση περιπτώσει, από την οριακή τιμή των 50 mg ανά λίτρο.

28 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 18 της παρούσας απόφασης, κατά τη λήξη της καθορισθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, η περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα των υδάτων ορισμένων λεκανών της Βρετάνης δεν ήταν σύμφωνη προς τις επιταγές της οδηγίας. Συνεπώς, η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη, επίσης, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, ως προς τις ζώνες της Βρετάνης που απετέλεσαν αντικείμενο των ελέγχων της Επιτροπής και στις οποίες δεν τηρήθηκε η ανώτατη τιμή των 50 mg ανά λίτρο για τα νιτρικά άλατα.

29 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της δεύτερης αιτιάσεως της Επιτροπής, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, καίτοι μία σειρά προγραμμάτων βελτιώσεως τοπικού χαρακτήρα μπορούν, καταρχήν, να αποτελέσουν «πρόγραμμα», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, εντούτοις από το σύνολο των εγγράφων που υποβάλλει ένα κράτος μέλος πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να προκύπτει ένα συνολικό πρόγραμμα το οποίο να εκφράζει μία σφαιρική και συνεπή προσέγγιση (βλ., σχετικώς, αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1991, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-58/89, Συλλογή 1991, σ. I-4983, σκέψη 25, και της 21ης Ιανουαρίου 1999, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-207/97, Συλλογή 1999, σ. I-275, σκέψη 40).

30 Επιβάλλεται, επίσης, να υπογραμμιστεί ότι, αντιθέτως, τα επιμέρους πρακτικά μέτρα ή οι αποσπασματικές ρυθμίσεις δεν αποτελούν εκπλήρωση της υποχρεώσεως του κράτους μέλους να καταρτίσει ένα συνολικό πρόγραμμα για την επίτευξη ορισμένων στόχων (βλ., σχετικώς, απόφαση της 28ης Μαΐου 1998, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-298/97, Συλλογή 1998, σ. I-3301, σκέψη 16).

31 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα μέτρα που η Γαλλική Κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή αφορούν έναν περιορισμένο τομέα εφαρμογής, από απόψεως ουσιαστικής ή γεωγραφικής, ή έχουν τον χαρακτήρα μιας απλώς μεμονωμένης ενέργειας.

32 Πράγματι, το πρόγραμμα «Bretagne Eau Pure» (BEP) I αφορά τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων της ακτής και όχι τη βελτίωση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας, και, επομένως, το πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει «πρόγραμμα» κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2 της οδηγίας.

33 Όσον αφορά το εθνικό πρόγραμμα ελέγχου των μολύνσεων γεωργικής προελεύσεως, το οποίο απετέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεως μεταξύ των Υπουργείων Γεωργίας και Περιβάλλοντος και των φορέων που εκπροσωπούν τους αγρότες, το οποίο τέθηκε σε ισχύ το 1994 και το οποίο, καταρχήν, καλύπτει ολόκληρο το μητροπολιτικό έδαφος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αφορά μόνο τις γεωργικές επιχειρήσεις οι οποίες υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος και δεν αφορά παρά ένα σχετικά μικρό μέρος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Βρετάνης.

34 Λόγω αυτού του περιορισμού, το πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανταποκρινόμενο στην υποχρέωση τη σχετική με τα χρησιμοποιούμενα μέσα που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας.

35 Τα προγράμματα αναρρόφησης για τις ζώνες διαρθρωτικού πλεονάσματος (στο εξής: ZES), καθώς και το πρόγραμμα «Bretagne Eau Pure» (BEP) II, αφορούν μόνο ιδιαίτερα μολυσμένους γεωγραφικούς τομείς της Βρετάνης και όχι το σύνολο των επιφανειακών υδάτων που εμφανίζουν ανησυχητικά ποσοστά νιτρικών αλάτων. Πράγματι, το πρόγραμμα ZES αποσκοπεί στην αναρρόφηση του πλεονάζοντος αζώτου στα περισσότερο θιγέντα διαμερίσματα της Γαλλίας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα BEP II εφαρμόζεται κατά τρόπο περιορισμένο στο έδαφος της Βρετάνης, δεδομένου ότι αφορά μόνο τις 20 περισσότερο προβληματικές λεκάνες απορροής.

36 Συνεπώς, τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «πρόγραμμα» κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας.

37 Τέλος, όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διευθέτηση και τη διαχείριση των υδάτων (schémas d'aménagement et de gestion des eaux, στο εξής: SAGE) των οποίων προγραμματίζεται η κατάρτιση στο πλαίσιο των γενικών κατευθυντηρίων γραμμών για τη διευθέτηση και τη διαχείριση των υδάτων της Βρετάνης, αναφορικά με ορισμένες λεκάνες απορροής, η ίδια η Γαλλική Κυβέρνηση αναγνώρισε ότι, κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, κανένα SAGE δεν είχε ακόμα εφαρμοστεί.

38 Όπως, όμως, προκύπτει από πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Οι μεταβολές που επήλθαν στη συνέχεια δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-69/99, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2000, σ. I-10979, σκέψη 22).

39 Συνεπώς, τα SAGE δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

40 Όπως συνάγεται από τα σημεία 31 έως 39 της παρούσας αποφάσεως τα μέτρα που επικαλείται η Γαλλική Κυβέρνηση στερούνται της απαιτούμενης συνέπειας ώστε να αποτελέσουν συστηματικό πρόγραμμα δράσεως κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας.

41 Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής είναι βάσιμη.

42 Με την τρίτη της αιτίαση η Επιτροπή προσάπτει στη Γαλλική Δημοκρατία ότι χρησιμοποίησε για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στη Βρετάνη επιφανειακά ύδατα ανεπαρκούς ποιότητας, χωρίς να κοινοποιήσει στην Επιτροπή ούτε τους λόγους που δικαιολογούν αυτή τη χρησιμοποίηση ούτε ένα πρόγραμμα διαχειρίσεως των υδάτινων πόρων, παρά την υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας.

43 Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι, τουλάχιστον μερικώς, χρησιμοποίησε για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στη Βρετάνη επιφανειακά ύδατα η περιεκτικότητα των οποίων σε νιτρικά άλατα υπερέβαινε την επιβαλλόμενη με την οδηγία αυτή ανώτατη τιμή. Αντιθέτως, αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι δεν της

κοινοποίησε πρόγραμμα διαχειρίσεως των υδάτινων πόρων, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 3, της οδηγίας.

44 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μόλις στις 18 Ιουνίου 1998, δηλαδή μετά τη λήξη της προθεσμίας που προέβλεπε η αιτιολογημένη γνώμη, οι γαλλικές αρχές με επιστολή τους προς την Επιτροπή παρουσίασαν συνοπτικώς όλα τα επιφανειακά ύδατα της Βρετάνης που περιέχουν νιτρικά άλατα, μαζί με λεπτομερείς πληροφορίες ως προς την ανάμειξη των υδάτων αυτών με επιφανειακά ύδατα μη περιέχοντα επιβλαβή προϊόντα, ώστε να της δώσουν τη δυνατότητα παρακολουθήσεως του τρόπου χρήσεως των επιφανειακών υδάτων, όπως απαιτεί το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας.

45 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η τρίτη αιτίαση της Επιτροπής είναι βάσιμη.

46 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείπουσα να θεσπίσει τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου η ποιότητα των προοριζομένων για την παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων να είναι σύμφωνη προς τις τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Γαλλικής Δημοκρατίας και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείπουσα να θεσπίσει τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου η ποιότητα των προοριζομένων για την παραγωγή ποσίμου ύδατος επιφανειακών υδάτων να είναι σύμφωνη προς τις τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας 75/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1975, περί της απαιτουμένης ποιότητος των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα κράτη μέλη, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας.**

2) **Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Gulmann Σκουρής Puissochet

Schintgen Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Μαρτίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

C. Gulmann